

نامه ایشان مطرح شد آنوقت باید بحث بشود ولی بالفعل باید تکلیف ایشان راجع بین رفعه معلوم گردد آقای نصرتالدوله (اجازه نطق) همانطور که آقای رئیس فرمودند بنده هم میخواستم متذکر شوم که این دو قضیه را نباید بهم مخلوط نمود البته موقعیکه شعبه به اعتبار نامه نظرمی کند اگر نظریاتی داشته باشد اظهار خواهد نمود عجاله تقاضای دولت از مجلس این است درباره یکنفر و کلی که وکالت اورا هنوز مجلس ردنکرده اجازه داده شود کدر تحت توفیق و مواظبت دولت برای یک تحقیقاتی بطرانی اعزام شود.

اهمیت این مسئله از این حیث است که بموجب قانون اساسی و کلا مصوبت دارند این است که هبج اقدامی نسبت به نمایندگان بدون استجاره و اجازه مجلس نمایندگان بشود تا بحال خوشبختانه از این قبیل و قایع اتفاق نیفتاده بود که بعضی از نمایندگان و کلای ملت یک کارهائی بکنند که دولت مجبور بعملیاتی بشود یعنی از مجلس شورای ملی بخواهد که این اجازه داده شود پس امروز که این قضیه بیان آمده و در مقابل تقاضای دولت اظهار عقیده خواهیم کرد لازم است قدری در این امر مطالعه کرده و بدانیم که در این قضیه هر دائی بدھیم بعد از این در هر موردی چنین امری پیش بیاید سندیت خواهد داشت اما قضیه متعصم‌السلطنه بالخصوص چنانچه همه آقایان میدانند و کلای خراسان در اظهار عقیده از همه کس احق و اولی هستند می‌دانند که دخالت و شرکت او در طغیان و تمرد کلنل محمد تقی خان مورد تردید نبوده و نیست والبته کلای محترم مجلس هیچ‌وقت راضی نخواهد بود حمایت خودشان را نسبت به یک چنین شجاعی صرف نمایند ناچار این نکته را هم متذکر شوم که بطور کلی در هر موردی که دولت همچو تقاضای را بکنند مجلس شورای ملی موظف است که در لایل و مدارکی که دولت برای حصول این اجازه اقامه می‌کنند درست دقت و ملاحظه کند و البته اگر آن مدارک را معمولی دانست بدون تأمل باید اجازه بدهد ولی در این موضوع دو مرحله در کار است این اجازه فعلی مجلس که مرحله اولی است سلب و کالت از امویکند و چون سلب و کالت او نمی‌شود باز اجراء تصویب محال و رفتار نسبت باور ارجع مجلس شورای ملی خواهد بود و بعد در موقع تشخیص و ثبوت قضیه سلب و کالت او می‌شود و البته مجلس مجازات اورا بمحاکم معمولی مملکتی واگذار می‌کنند. همینقدر میخواهم متذکر شوم کاگر در درد کردن نمایندگی متعصم‌السلطنه از برای ما اشکالی نباشد باز مانع از این نیست که این حق را برای خود حفظ کنیم زیرا اگر این قضیه نظیر پیدا کند مجلس موظف و مکلف است در آن موقع اگر مسئله بقدر لزوم واضح و روشن نباشد یک تحقیقاتی بکنند معلوماتی تحقیق کنند در این موقع عقیده ام این است کاگر مدارک و لایل تقاضای دولت صحیح باشد مجلس باید بسی مضايقه تقاضای دولت را قبول کند.

رئیس — آقای محمد هاشم میرزا (اجازه)

محمد هاشم میرزا — بنده عرض می‌کنم من ذکر که شاهزاده کردن مبنی بر این بود که برای رفعه دولت کاگر مجلس اجاز خواسته تکلیفی

جواد بنده میخواهم عرض کنم که ایشان بی اجازه نبودند در آن موقع تب شدیدی داشتند و نمی‌توانستند خودشان بنویسنده بنده به مجلس آمدند غایب ایشان را بمعاون اداری اطلاع دادم و عندر ایشان را ذکر نمودم.

رئیس — اصلاح میشود غیر از این دیگر اعتراضی نیست (اظهاری نشد) صورت مجلس تصویب شد.

از قرار معلوم آقای مشارالملک قبل از مسافرت از وکالت استغفا نموده اند لیکن رفتن استغفا ایشان امروز به بنده رسیده است قرائت میشود که آقایان مطلع شوند.

(آقای بیان‌الدوله رفعه مذکوره بضمون ذیل قرائت نمودند).

(مقام محترم ریاست دارالشورای ملی دامت تأییدات) چون از خاکای اقدس شهر یاری اجازه مسافت بازروبا تحقیق و عازم حرکت هستم این مختصراً را برای تقدیم استغفا خود ازو کالت سیرجان و هضویت مجلس شورای ملی مرا حم شده و در خاتمه تجدید مرابت خلوص عقیدت و بنده گی خود را مقتضم می‌شمارم.

رئیس — آقای مستشار‌السلطنه (اجازه).

مستشار‌السلطنه — تاریخش را می‌خواستم بدانم.

رئیس — تاریخش دهم میزان است، رفعه دیگری است راجع به آقای متعصم‌السلطنه قرائت می‌شود.

(آقای بیان‌الدوله بضمون ذیل قرائت نمودند).

(ریاست محترم مجلس شورای ملی دام بقاوه) متعصم‌السلطنه که بموجب مدارک صحیحه در وقایع خراسان با متمن‌دین شرکت تمام داشته است فرار آ باقاتات رفتہ بچک و موت قائنات تلکراف شد مشارالیه در پیر چند توقف نماید تا مراتب باستحضار مجلس شورای ملی رسیده تکلیف اورا معلوم فرمایند.

رئیس — آقای آقا سید یعقوب راجع باین مطلب است؟

آقا سید یعقوب — بلی راجع بمسئله متعصم‌السلطنه است.

چنانچه خاطر آقایان نمایندگان محترم مسیو است سه نفر از کسانی که در کایانه سیاه مدخلت تمام داشته و عمر اعظم بودند از حق نمایندگی در این مکان ملی محروم گردیدند بنده عرض می‌کنم راجع به متعصم‌السلطنه هم در شعبه هشتم همین‌طور رای داده شده برای اینکه متعصم‌السلطنه هم از قرار تحقیقات جزء کایانه سیاه بوده و در واقعه اخیر خراسان هم این شخصها از یاغیگری خود دست برنداشته و با آن یاغی طاغی همراه گردید و در واقع نظر کمیسیون این است که متعصم‌السلطنه هم باید مثل عدل الملک باشد و گمان نمی‌کنم ما بتوانیم در جزء ثانی او را از وکالت معروف کنیم در واقع در همان جزء اول که با کایانه سیاه همراه بوده باید همان مجازاتی را که مجلس از برای زمامداران حکومت سیاه در نظر گرفته همان نظر را در باره متعصم‌السلطنه اتخاذ کند.

رئیس — این مسئله که فرمودید راجع با مر دیگری است وقتیکه راپورت شعبه آمد و اعتبار در این متعصم‌السلطنه اتخاذ کند.

رئیس — این مسئله که فرمودید راجع با مر دیگری است وقتیکه راپورت شعبه آمد و اعتبار

ابراهیم خان ۲۱ رأی — آقایان بیان‌الدوله و تدین هریک ۲۹ رأی — آقای آصف الممالک ۲۶ رأی — آقای رکن‌الملک ۲۴ رأی — آقای امیر ناصر ۲۳ رأی — آقای عماد‌السلطنه طباطبائی ۱۷ رأی — آقای شیخ‌الاسلام ملایری ۳ رأی — شیخ‌الاسلام مطلق ۲ رأی عماد‌السلطنه مطلق ۳ رأی — آقای عماد‌السلطنه خراسانی ۲ رأی — آقای غضنفرخان ۳ رأی — آقای فهیم‌الملک ۲ رأی — آقای مستشار‌السلطنه ۲ رأی — آقای عبد‌العالی یزدی — سردار مفتخر — آقا میرزا هاشم آشتیانی — آقا میرزا ابراهیم قمی — منصور‌الملک هر یک یک رأی ورقه سفید علامت امتناع (۴)

رئیس — باز اکثریت تمام حاصل نشده است باید تجدید انتخاب شود.

ثالثاً اخذ و استخراج آراء بعمل آمده بقرار ذیل نتیجه حاصل شد (۵)

(مه ره های تقدیمی و اوراق آراء هر یک ۶۳) (آقای سهیام‌السلطنه ۴۵ رأی — آقایان بیان‌الدوله و میرزا ابراهیم خان هریک ۴۲ رأی — آقای تدین ۲۸ رأی — آقای آصف‌الملک ۲۵ رأی — آقای امیر ناصر ۲۴ رأی — آقای رکن‌الملک ۲۲ رأی — آقای عماد‌السلطنه اصفهانی ۱۹ رأی آقایان شیخ‌الاسلام ملایری و غضنفرخان هریک ۲ رأی — آقای منصور‌الملک ۳ رأی — آقای رفعت‌الدوله — مستشار‌السلطنه — عماد‌السلطنه خراسانی شریعتمدار — آقای شیخ‌ابراهیم زنجانی — نصیر‌السلطنه هریک ۱ رأی آقایان ملک الشعرا و آقا میرزا ابراهیم قمی هریک ۲ رأی ورقه سفید علامت امتناع (۴)

رئیس — آقای سهیام‌السلطنه با کثریت تمام ۳۵ رأی — و آقایان بیان‌الدوله و میرزا ابراهیم خان با کثریت ۴۲ رأی و آقای تدین با کثریت نسبی ۲۸ رأی انتخاب شدند بقیه انتخابات اگر آقایان موافق باشند بمانند برای روز ۳ شنبه ۳ ساعت بفروع — دستور جلسه اولاً تعیین تکلیف اعتبار نامه های آقایان صدرائی و معتمد‌السلطنه و آقا سید محمد باقر دست غیب ثانیاً تعیین تکلیف دوسيه آقای حاج شیخ اسدالله ثالثاً انتخاب‌باشرين رابعماً بحث در پروگرام هیئت‌وزراء آقایان موافق هستید (گفته شد بلی) (۶)

(مجلس یک ساعت و نیم از شب گذشته ختم شد)

جلسه ۲۸

صورت مشروح مجلس یوم سه شنبه نهم شهر صفر المظفر هزار و سیصد و چهل مطابق هیجدهم میزان ۱۳۰۰

مجلس یکساعت قبل از غروب در تحت ریاست آقای مؤمن‌الملک تشکیل گردید صورت مجلس یکشنبه شانزدهم را آقای بیان‌الدوله قرائت فرمودند رئیس — آقای ملک‌الشعراء (اجازه) ملک‌الشعراء — راجع به آقای آفاسیخ محمد

معین کرد و حال آنکه این کاغذیکه قرائت شد
تفسیرش این بود که تکلیف را باید مجلس مین کند.
آن موقعیکه معمتم السلطنه معافون و معین کلشن محمد
بنده ملتنت نشده عقیده بنده هم همین است در
تئی خان بود بنده در عتبه مشهد مشرف شده بودم
ایشان از کلشن توفیت و مساعدت کرد و کاملا
مخالف با حکومت ملی بود همانطوریکه آقای
سردار معلم فرمودند باید دد تخت مرافت مامورین
نمایندگی او بوده یامقصود تفسیر ماده دوازدهم
بود ؟ که آیا در این ماقع دوات چه کار باید بکند بنده
درست ملتنت نشدم خوب است توضیح داده شود تابنده
پس همینطور بهشت دلت نوشته می شود که
مجلس تصویب می کند آقای معمتم السلطنه را در
تحت نظرات مامورین دولت بطرهان بیاورند و اگر
یک قرار کاملتری داد آن قرار هم گدان می کنم
بطوریکه ظانمانه معین کرده است کمیسیون تحقیق است
ظانمانه هم این طور تکلیف رامعن نموده که هر وقت مجلس
نمایندگان قیام نمودند

رئیس - آقای شیخ اسدالله (اجازه نطق)
حاج شیخ اسدالله - بنده آرزوید و معتقدم
که باید مجلس شورای ملی نسبت بعملیات زمامداران
دوره فترت رسیدگی کنند و برای اینکه
مجلس بی غرض خوددارانه و نشان بدهد اول قدمش
می کند این همان کمیسیون تحقیق خواهد بود اعضاء
آن را مجلس شورای ملی مینماید که در
فترت زمامدار امور بوده اند رسیدگی که نمایندگان خلیل
خوشوقتم اول قدم بکم مجلس شورای ملی برای پیشرفت
این مقصود بی میدارد نسبت به بنده باشد روزیکه
خودشان دو نفر انتخاب نمایند که از شش شعبه دوازده
مطلب چیست؟

مطلب این است اعتبرانه هاییکه شعبه در جوی
نفر بشود مخالفی نیست؟ (بعضی گفتند خیر)
بنده خوب شد و یکی از نمایندگان این تقاضا را فرمودند
بنده خوب اگر در نظر داشته باشد همین تقاضا را
کردم و از آقایان خواهش کردم که دوسيه خواسته
شود و به آن دوسيه مراجعت شوده بینند آن دوسيه
که نسبت آن را به بنده میدهند چه دوسيه ایست
همانطوریکه حضرت والا فرمودند صحیح است ولی
یک قسمی را فراموش فرمودند در موقعی که بنده
ریاست محکمه را عهده دار بود یکی از متداعین
تقاضا کرده بود کدوسيه مادر خارج عدیه در محضر آقای
میرسید محمد بهبهانی باید برده شود بنده بزیر عدیه
خودم اجازه دارم که دوسيه بتوسط یکنفر از اعضاء
محکمه که سمت تغیر نویسی دارد بحضور آقای میر
سید محمد بهبهانی بوده شود منشی محکمه که مبخواست
دوسيه را ببرد ازمه مدعی تقاضا کرده بود که این امر چون
از وظایف اداری من نیست و همچو حق را نداری
و نمیتوانی بن تکلیف بکنی و رئیس محکمه هم
نمیتواند مرا مجبور بان امر بکند اینکه بطور
خفا باو گفته بود که مرا باید راضی کنی این رسید
عدیه معمول برده و حالا هم هست حتی خود روسا
واعضای معاکم هم حالی در موقع فوق العاده برای
رسیدگی بیک امر وقتی که به آنها تکلیف می شود
مثلا برای تحقیقات پلمحلی فوق العاده میگیرند منشی
محکمه اظهار کرده بود من یک منشی هستم با یک
حقوق معین در اینجا از صبح تا ظهر از ظهر تا شام
بنده یک راپورتی داده شده بود که این تغیر نویسها
اعبارانه بود ممکن بود انتخاب آذربایجان هم
مراجعه یک شهشهودکه رسیدگی کندولای با وجود
این مجلس رسیدگی شعبه را کافی ندانست و کمیسیون
یکی از محاکم شرعی از مدعی تقاضای پنج توان
خاص برای رسیدگی بانتخابات آنچه معین کرده
پذین کمیسیون دیگری مجلس برای رسیدگی به دوسيه
کردم معلوم شدقضیه واقع شده از ایشان مؤاخذه شد
که آیا شاماسبوق شدید یا خیر اگر مسقب شدید
مجلس اختیارات شعبه را کافی ندانست و همینقدر که
کفته شد دوسيه و استادی در وزارت داخله است که
تابت میکند آقای نظام الدوله با آقا سید ضیاء الدین
فرمودند که اگر فرض اینکار را هم کرده باشد چندان
سرابق داشته که اینکه حقوق آنها کم است چون
بنده یکی مقتضی دانستند در تخت این هنوان برای
بنده مشاوره عالی تشکیل دهند که چرا باید در
محکمه که ریاست این باشما است منشی محکمه
باید همچو تقاضای بکند در همان موقع بنده عرض
کردم راجع بن نیست اگر هم بخواهید محاکمه
کنید باید اورا محاکمه بنمایند ولی متأسفانه

میگیشون تحقیق انتخابات باشد هرمنی ندارم و مخالف
این خصوص هم یک کمیسیونی معین شده در
موره بخصوص مطالعه کنند و مجلس راپورت بدند
حالا که کمیسیون انتخاب خواهیم کرد اسم آنرا
بگذاریم کمیسیون تحقیق انتخابات مغایرت ندارد و
تصویر میکنم برای انتخاب از شبیه ایشان شعبه اشتنانی
باشد هرمنی ندارد و لامعین اعضا
کمیسیون بطریق فرعه یعنی همان طبقی که کمیسیون
آقای نظام الدوله معین شد مخالف نکنند و الا قی
حضرت والا بایشناهادی کشداخایه موافق فرمودند بجهة
اینکه این کمیسیون کدر نظر است همان کمیسیون
تحقیق است که ایشان فرمودند تصور میکنم یک کار
خوبی را که تا حال پیش نیامده است امروز مجلس
میخواهد حل کرده و تصمیمی در آن باب اتخاذ کند
رئیس - پس با این ترتیب که هر شبیه از بن
خودشان دو نفر انتخاب نمایند که از شش شعبه دوازده
نفر بشود مخالفی نیست؟ (بعضی گفتند خیر)

شده از شعب راپورت آنها مجلس میاید و مجلس
یک موضوعی هم راجع بود باقی حاج شیخ
اسدالله آنهم باید بکمیسیون رجوع شود.

نصیر الدوّلّه - بنده خیلی تأسف دارم از
اینکه شعبه را صالح برای تحقیقات و رسیدگی نمیاند
که بتواند بقدر کفايت در این موارد رسیدگی و دقت
کند بهین ملاحظه است که در اعتبرانه هاییکه شعبه در جوی
کمیسیونی بنام تحقیق انتخابات پیش یینی شده حالا
آن اطلاعات دیگر کمیسیون در مجلس داده شده چندان
دوسيه در موقعی شکل شد که خود بنده بزیر عدیه
کمیسیونی مراجعت فرمودند در موقعی که بنده
ریاست محکمه را عهده دار بود یکی از متداعین
تقاضا کرده بود کدوسيه مادر خارج عدیه در محضر آقای
میرسید محمد بهبهانی باید برده شود بنده بزیر عدیه
خودم اجازه دارم که دوسيه بتوسط یکنفر از اعضاء
محکمه که سمت تغیر نویسی دارد بحضور آقای میر
سید محمد بهبهانی بوده شود منشی محکمه که مبخواست
دوسيه را ببرد ازمه مدعی تقاضا کرده بود که این امر چون
از وظایف اداری من نیست و همچو حق را نداری
و نمیتوانی بن تکلیف بکنی و رئیس محکمه هم
نمیتواند مرا مجبور بان امر بکند اینکه بطور
خفا باو گفته بود که مرا باید راضی کنی این رسید
عدیه معمول برده و حالا هم هست حتی خود روسا
واعضای معاکم هم حالی در موقع فوق العاده برای
رسیدگی بیک امر وقتی که به آنها تکلیف می شود
بدنه اند از اینجا از صبح تا ظهر از ظهر تا شام
بنده یک راپورتی داده شده بود که این تغیر نویسها
اعبارانه بود ممکن بود انتخاب آذربایجان هم
مراجعه یک شهشهودکه رسیدگی کندولای با وجود
این مجلس رسیدگی شعبه را کافی ندانست و کمیسیون
یکی از محاکم شرعی از مدعی تقاضای پنج توان
خاص برای رسیدگی بانتخابات آنچه معین کرده
پذین کمیسیون دیگری مجلس برای رسیدگی به دوسيه
کردم معلوم شدقضیه واقع شده از ایشان مؤاخذه شد
که آیا شاماسبوق شدید یا خیر اگر مسقب شدید
مجلس اختیارات شعبه را کافی ندانست و همینقدر که
کفته شد دوسيه و استادی در وزارت داخله است که
تابت میکند آقای نظام الدوله با آقا سید ضیاء الدین
فرمودند که اگر فرض اینکار را هم کرده باشد چندان
سرابق داشته که اینکه حقوق آنها کم است چون
بنده یکی مقتضی دانستند در تخت این هنوان برای
بنده مشاوره عالی تشکیل دهند که چرا باید در

محکمه هاشم میرزا - عرض می کنم اینکه
فرمودید عرض بنده منطقی نیست منطق او همان
سابقه با اعتبرانه هاییکه شعبه هستند زیرا در آن موقع
نظر ندادشتم و چون این مقصود را داشتم عرض شدم
শে به و افزاد شعبه هر کس باشد فرقی نمیکند و اگر
بعضی آقایان تصور فرمایند مقصودمان عده معینی بوده
را روی داده ایم آنها رسیدگی کنند بندۀ عقیده
مقدود اطلاع است باید همان عده که سایقاً بوده اند
بر گردد و افراد همان شعبه جمع شوند و چون آنها
سابقه با یمنطلب داشته اند رسیدگی کنند و اما معین
شدن کمیسیون مطابق با هیچیک ازین دو فکر تصور
و ملتفت نمیشون که کمیسیون تازه معین شود و رأی تازه
مجلس شورای ملی باشد و فقط این اجازه کمالا
مقدود است و فعلاً مراجعت شود بکمیسیون تحقیق
رئیس - این اظهاری که میرمایند گمان میکنم
اساس منطقی ندارد که این قبیل اعتبرانه هارا بوج
نمره شعبه مراجعت دهند مثلاً فلان اعتبرانه ها که

وارد نیست حالا بعد از این توضیحاتیکه
بنده عرض کردم باز اگر تصویر میکنید که این
دوسيه ملاحظه شود نه ایشان و نه هیچیک از
رفای ایشان گمان نمیکنم مخالفت با این امر داشته
باشد

رئیس - آقای حاج شیخ اسدالله (اجازه نطق)

حاج شیخ اسدالله - بنده آرزوید و معتقدم

که باید مجلس شورای ملی نسبت بعملیات زمامداران

دوره فترت رسیدگی کنند و برای اینکه

مجلس بی غرض خوددارانه و نشان بدهد اول قدمش

این است که نسبت بعملیات خود نمایندگان که در

فترت زمامدار امور بوده اند رسیدگی که نمایندگان

خوشوقتم اول قدم بکم مجلس شورای ملی برای پیشرفت

این مقصود بی میدارد نسبت به بنده باشد روزیکه

مند که شد و یکی از نمایندگان این تقاضا را فرمودند

بنده خوب اگر در نظر داشته باشد همین تقاضا را

کردم و از آقایان خواهش کردم که دوسيه خواسته

شود و به آن دوسيه مراجعت شوده بینند آن دوسيه

اینکه آن روزی که در مجلس مذاکره و این قضیه

مطرح شد غائب بود و الاشما همروز اطلاعاتی که

کند بهین ملاحظه است که در اعتبرانه هاییکه شعبه در جوی

کمیسیونی بنام تحقیق انتخابات پیش یینی شده حالا

آن اطلاعات دیگر کمیسیون در مجلس داده شده چندان

دوسيه در موقعی شکل شد که خود بنده بزیر عدیه

کمیسیونی مراجعت فرمودند در موقعی که بنده

شده بود این بجهة شعبه در جوی تحقیق انتخابات

که را فرمودند که این تغیر نویسی دارد بحضور آقای میر

سید محمد بهبهانی بوده شود منشی محکمه که مبخواست

دوسيه را ببرد ازمه مدعی تقاضا کرده بود که این امر چون

از وظایف اداری من نیست و همچو حق را نداری

و نمیتوانی بن تکلیف بکنی و رئیس محکمه هم

نمیتواند مرا مجبور بان امر بکند اینکه بطور

خفا باو گفته بود که مرا باید راضی کنی این رسید

عدیه معمول برده و حالا هم هست حتی خود روسا

واعضای معاکم هم الحالی در موقع فوق العاده برای

رسیدگی بیک امر وقتی که به آنها تکلیف می شود

بدنه اند از اینجا از صبح تا ظهر از ظهر تا شام

بنده یک راپورتی داده شده بود که این تغیر نویسها

اعبارانه بود ممکن بود انتخاب آذربایجان هم

مراجعه یک شهشهودکه رسیدگی کندولای با وجود

این مجلس رسیدگی شعبه را کافی ندانست و کمیسیون

یکی از محاکم شرعی از مدعی تقاضای پنج توان

خاص برای رسیدگی بانتخابات آنچه معین کرده

پذین کمیسیون دیگری مجلس برای رسیدگی به دوسيه

که آن شعبه که دارای عذر از میان رفتن

تعیین شود و در اینموضع نظر کنند بهمن دلیلی

ملاحظه شود البته مختار است در موقع و زاده عدیه

که برای انتخابات آذربایجان معتقد بکمیسیون

یکی از اینجا از صبح تا ظهر از ظهر تا شام

بنده یک راپورتی داده شده بود که این تغیر نویسها

اعبارانه بود ممکن بود انتخاب آذربایجان هم

مراجعه یک شهشهودکه رسیدگی کندولای با وجود

این مجلس رسیدگی شعبه را کافی ندانست و کمیسیون

یکی از محاکم شرعی از مدعی تقاضای پنج توان

خاص برای رسیدگی بانتخابات آنچه معین کرده

پذین کمیسیون دیگری مجلس برای رسیدگی به دوسيه

که آن شعبه که دارای عذر از میان رفتن

تعیین شود و در اینموضع نظر کنند بهمن دلیلی

ملاحظه شود البته مختار است در موقع و زاده عدیه

که برای انتخابات آذربایجان را در اینجا از

دوسيه معمول برده و حالا هم هست حتی خود روسا

واعضای معاکم هم الحالی در موقع فوق العاده برای

رسیدگی بیک امر وقتی که به آنها تکلیف می شود

بدنه اند از اینجا ا

ک شش نفر رأی گرفته شد (در این موقع آقای سهام السلطان استقرار نموده آفایان ذیل معین شدند) .

آقای حاج مقبل السلطنه - آقای صدرالاسلام - آقای منتصر الملک - آقای حاج آقای شیرازی (گفته شد مرض هستند) آقای وقار الملک - آقای عبیدالملک آقای میرزا علی کازرونی .

آقای رئیس - شروع کنیم بانتخاب رئیس - اول بانتخاب آقای رئیس شروع میشود .

» در این وقت اوراق آراء توزیع و اخذ رای بعمل آید و آفایان احتشام الدوله سلیمان میرزا - وقار الملک - بحکم قرعه برای استخراج آراء تعین داشته باشد باید از طرف یکنفر از نایندگان مجلس شورای ملی تکلیف معین خواهد شد قسمت دیگر که باشیم از طرف یکنفر از نایندگان مجلس شورای ملی بیشنهاد شود چون تقاضای فرازصیح جلسه از مجلس شورای ملی ظاهر آخلاق نظایمانه است

آقای رئیس - آقای مؤمن الملک با ۶۳ رأی از ۶۶ رأی بریاست مجلس شورای ملی منتخب شدند (بعضی از نایندگان مبارک است انشاعالله)

آقای رئیس - حالا شروع میشود بانتخاب نایب رئیس اول بطور فردی (اوراق آراء متنظره پس از تعداد از طرف مستخرجهن سابق الذکر مهره های تقیشیه و اوراق آراء هریک ۶۶ عدد بود) آقای رئیس - دونفر از آفایان مرقوم فرموده اند در ورقه سردار معظم مطلق نوشته ایم (استخراج آراء بعمل آمده و نتیجه برتریب ذیل حاصل شد)

(آقای سردار معظم خراسانی است) سلیمان میرزا ۲۸ رأی - مدرس ۲ رأی آقای سردار معظم کردستانی ۱ رأی آقای تدبین یک رأی آقای سردار مقخم یکرآی آقای آقا میرزا هاشم آشتیانی یک رأی)

آقای رئیس - برای هیچیک از آفایان اکثریت نام حاصل نشده است .

سردار معظم - دره صورت هم برای بندۀ هم برای ایشان باید تجدید انتخاب شود . (مجدها اخذ و استخراج آراء بعمل آمده بقرار بیشنهاد کرده اند آقای حاج شیخ اسدالله یکرآی ذیل نتیجه حاصل گردید)

مهره های تقیشیه و اوراق آراء هریک ۶۶ رأی آقای سردار معظم خراسانی ۳۲ رأی - آقای سلیمان میرزا ۲۹ رأی آقای سردار معظم کردستانی ۲ رأی آقای آقای حاج شیخ اسدالله محلاتی یکرآی ورقه سفید علامت امتناع ۲

آقای رئیس - آقای سردار معظم ۴۲ رأی آقای سلیمان میرزا ۲۹ رأی دارند باز اکثریت نیست محتاج بدفعه سوم است .

(ثالث) اوراق آراء توزیع و از این فرادر توزیع بعمل آمد)

(مهره های تقیشیه و اوراق آراء هریک ۶۶ رأی آقای رئیس - آقای مشیرالدوله و آقای شیخ الاسلام تشریف بردند ولی آفایان دیگر نزوند چون موافقت این کمیسیون رئیسی آورند باید هیئت رئیسه معین شود .

آقای رئیس - برای شش نفر یا هفت نفر

یا بانتخاب (بعضی گفتهند بانتخاب بعضی گفتهند بقره) پس در این خصوص رأی میگیریم اشخاصی که کیلان یکنفر آنچا مطالبی که دارند اظهار بدارند با این زمینه گویا تکلیف معلوم باشد - آقای سردار

معظم (اجازه) رفتار معظم - برای شش نفر یا هفت نفر کمیسیون از خارج غیرممکن است منجز باشند آقای رئیس انتخاب شده اند

رئیس تمام معین شوند آقای رئیس انتخاب شده اند

بطور انتخاب طول میکشد . نکرده اند میخواهند از طرف دولت بآنها مساعدت بیشنهاد کرده اند

آقای حاج شیخ اسدالله - راجح شیخ اسدالله شش نفر بشود که در اینجا زندگانی گشته و دیگر آنکه تریبی شود که باوطان خودشان مراجعت کنند و چند جزوی

دیگری هم نمی خواهند آن قسمت که راجح به بول کیلان بکمیسیون بودجه مرآجه شده فرازصیح جلسه تمام افراد مملکت از حوال بدبختی و فلاکت و پریشانی

کمیسیون بودجه مطرح میشود و بندۀ که عضو کمیسیون زیاد است خود آفایان مهاجرین تقاضای کمیسیون بودجه هستم توام از طرف کمیسیون بگویم که فردا صبح تکلیف معین خواهد شد قسمت دیگر که باشیم باشد باید از طرف یکنفر از نایندگان مجلس شورای ملی بیشنهاد شود چون تقاضای افاده خارجی می نایند که از طرف دولت و وزیر چنک اقداماتی از مجلس شورای ملی ظاهر آخلاق نظایمانه است

لذا بندۀ بیشنهاد کردم که کمیسیون مرکب از شش نفر تعیین شود تا آفایان مهاجرین در آنجا حاضر شده اعضاء کمیسیون مطالب و نظریات آنها است

این دو مطلب که قبل میتوان گفت حل شده است من نایندگان مهاجرین مطابق باشند باید شود و اگر هر آینه راجح به میتوان کفت حل شده است من

نفر تعیین شود تا آفایان مهاجرین در آنجا حاضر و مهاجرین بتوانند باوطان خودشان برگردند با وجود هیچ اشکالی در این خصوص نمی بینم بلکه داشتم

اهالی بدبخت مملکت که به نظامه داخلی و تولوی میباشد و مطالبی راجح به مجلس شورای ملی داشتم که لازم باشد مجلس مساعدت کنند بمجلس رایورت

که از طرف همه ملکهای اسلامی مطابق باشند باید شود و اگر هر آینه راجح به مجلس نباشد و

مطالبی باشد که بادولت بایدند که شود کمیسیون مستقیماً کشند زیرا درد دلهایی که دارند و میخواهند حرفا

های خود را بزنندو بالاخره میخواهند بیک سر کردن قدرتی متول شوند بنابر این از آفایان تقاضا

کشند که کمیسیونی تشکیل بدهند که از طرف اطمینان دارند این است دولت تعمیم گرفته در ظرف این چند روزه باوضع کیلان خاتمه بدهد بطوریکه بزیم این دیگر اینقدر گفتگو لازم ندارد مجلس شورای ملی باید با یک قیام قمود رأی بدهد که ایک کمیسیون

شش یا هفت نفری بقره با اینجا بیشنهاد فرمایشی دارید

آقای رئیس - آقای کازرونی در بیشنهاد فرمایشی دارید

حرفی ندارم

آقای رئیس - آقای نصرت الدوله راجح به بیشنهاد

نصرت الدوله - بلی میخواهم توضیح بخواهم که وظیفه کمیسیون قبلا درست معلوم شود تصویب

نمیکنم که ما بتوانیم یک کمیسیونی را برای غارت زده کان گیلان بیرون تعیین شود برای اینکه با آنها مذاکره کشند به بینند درد آنها چوست .

آقای رئیس - در بیشنهاد آقای حاج شیخ اسدالله حرفی فرض یا اعاهه یا بطریق دیگر بآنها نموده و یا اینکه یک مطالب اساسی دارند که باید مجلس شورای ملی رجوع شود مجلس شورای ملی واسطه باشد بسیار خوب است و همه موافقند ولی اکبری ای

شغیص مسائل دیگری باشد که ماندanim البته مشکل است برای این که ممکن است ما کمیسیونی تعیین کنیم این است که تاحال از طرف دولت اقداماتی نشده و بودجه هم که اساس اصلاحات برنداشته ام و

جهة آنهم این است که تاحال از طرف دولت اقداماتی نشده و بودجه هم که اساس اصلاحات است بمجلس زده کان بیرون تعیین شود برای اینکه با آنها مذاکره کشند به بینند درد آنها چوست .

آقای سید یعقوب - بسیار خوب نوشته میشود . بادستور جانانکه معین شد مخالفی نیست ؟

آقای سید یعقوب - بنده اجازه خواسته بودم راجح بو کلای فارس .

آقای رئیس - بفرمائید آقای سید یعقوب - وکلای تزارس مدتی است انتخاب باشان تمام شده ولی هنوز اعتبار نامه آنها تمام نشده ضیاع الادب با مخصوصاً تلکراف نوشته بودند آقای شیخ محمد حسین سعادت و آقای شیخ عبدالکریم هم انتخابات شده

شده ولی هنوز اعتبار نامه اشان از مجلس نگذشته رئیس - دیروز مراجعت شده بیک دیگر ویکی کمیسیون خارجه که عده اعضاء آن ۶ نفر دیگر کمیسیون نیست

آقای قمی - (اجازه نطق)

آقای سید یعقوب - اعتبار نامه ضیاع الادب هستیم . بسیار رنج شنبه سه ساعت بفروض و دستور آن بحث دربر و کراموزراء و انتخاب بقیه کمیسیونها خواهد بود آفایان موافق هستید .

سردار معظم - بنده در روزگار قصیه مجلیس تقریباً نیمساعت از شب گذشته خواسته من شد

رئیس مجلس - همتمن الملل

مذاکرات ازومی ندارد علی الخصوص که این دویه از نقطه نظر انتخابات نیازی نمیتواند بکند و اصلاً مذاکرات در آن چه نتیجه دارد ؟

رئیس - آقای آقا میرزا ابراهیم قمی (اجازه نطق) .

آقا میرزا ابراهیم قمی - بنده درنظر دارم که آقای نصرت الدوله در تعیب این مسئله ایشان

را منفصل نمودند نمیدان به عملیات آن روزشان معتقد باشم یا بفرمایش امر ورزشان بنده معتقد که چون

مغبرالسلطنه تلکراف کرده ام که دویه های انتخابات آذربایجان را زودتر بفرستند

سردار معظم - مگر بنده اظهار نمیگیرم روزی دویه های انتخابات آذربایجان نبود و وقتی این دویه های انتخابات آذربایجان را زودتر بفرستند

آقای رئیس - عرض کردم نسبت به تمام نقاط

سردار معظم - اگر مقتضی باشد بسیار خوب است

و تلکراف شده

رئیس - بنده منحصر به آذربایجان نبودم

و تلکراف شده

رئیس - اینکه تاکید کردم همین امشب کمیسیون

لا یعنی این قمی که میاید معلم نشویم .

آقای حاج شیخ اسدالله (اجازه نطق)

حاج شیخ اسدالله - بنده شرحی عرض کرده

رئیس - آقایان کنم مذاکرات درین باب

که از شخص خود نیز مدافعت نمایم برای اینکه آقای حاج شیخ اسدالله گفته شد که در آن زمان اینطور اتفاق داشته است و نظر روزارت این بود که باید وسیله

یک مرسمی را رفع نماید در صورتیکه رفع کردن

آذربایجان را باید مطلع نمایند

آقای رئیس - آذربایجان را در این مسئله مطلع نمایند (اغلب قیام نمودند)

حالا شروع میکنیم بانتخاب سه نفر باش .

(اوراق آراء توسع شد)

رئیس - آقایانکه آذربایجان حاضر است

بیان حکم است در این موارد نیست که ایشان

آن شخص رانعی ندارد علی الخصوص که این دویه از نقطه نظر انتخابات نیازی نمیتواند بکند و اصلاً نسبت دادند و محض اینکه یک مساعده از طرف ایرادی که بنده در ترتیبات اداری نسبت من

نظریه اتفاق ندارد کردن در موقع استفاده فقط این قمی (اجازه نطق)

در این دارم که آقای میرزا ابراهیم قمی (اجازه نطق) از سبقت این مسئله بنده مکشوف شده و ایرادی که

به بنده وارد آورده بودند، همه آفایان بدانند و اگر

هر آنچه خارج از موضوع نبود و وقتی مجلس شورای ملی

زندگانی خود را از خارج از موضع این قمی در تاریخ

نیکتم فقط این قمی است که نسبت به بنده داده شد که این قمی این مسئله

که از شخصی است که از خارج از موضع این قمی در این مسئله

که از شخصی است که از خارج از موضع این قمی در این مسئله

که از شخصی است که از خارج از موضع این قمی در این مسئله

که از شخصی است که از خارج از موضع این قمی در این مسئله

که از شخصی است که از خارج از موضع این قمی در این مسئله

که از شخصی است که از خارج از موضع این قمی در این مسئله

که از شخصی است که از خارج از موضع این قمی در این مسئله

که از شخصی است که از خارج از موضع این قمی در این مسئله

که از شخصی است که از خارج از موضع این قمی در این مسئله

که از شخصی است که از خارج از موضع این قمی در این مسئله

که از شخصی است که از خارج از موضع این قمی در این مسئله

کافی است

نایب رئیس - اگر انتخاب شوند بهتر است
آقایان مستخر چین آراغ استخراج نمودند تا تیپ
ذیل نتیجه حاصل شد

آقای سردار معظم خراسانی ۳۴ رای - آقای
سلیمان میرزا ۲۶ رای - آقای سردار معظم کردستانی
دو رای - آقای مدرس یک رای - ورقه سفید علامت
امتناع دو

نایب رئیس - آقای سردار معظم خراسانی
بسمت نایب رئیس اول و با کثریت ۳۳ رای از ۶۴
رأی انتخاب شدند حالا شروع می کنیم با انتخاب نایب
رئیس دوم

سردار معظم - اگر نمایندگان محترم موافقت
بگنند خوب است بقیه انتخابات هیئت رئیسه را بجلسه
فزدا موکول نمایند

(بعضی گفتند صحیح است)

نایب رئیس - پس مخالفتی نیست - (گفته
شد خیر) دستور جلسه آینده انتخاب نایب رئیس دوم
و منشی ها و هیئت مباشرین اعلام اسامی کمیسیون
بودجه و مبتکرات و عرايض و مخصوصی و محاسبات
مجلس - معزی هیئت وزراء
(مجلس یک ساعت وربع بعد از غروب ختم شد)

جلسه ۳۷

صورت هشروح مجلس یوم یکشنبه

هفتم صفر سنه ۱۳۴۰ مطابق ۱۶

هیزان سنه ۱۳۰۰

مجلس یک ساعت و نیم قبل از غروب در تحت
ریاست آقای مؤمن الملک تشکیل گردید .

صورت مجلس یوم شنبه ششم صفر مطابق ۱۵
میزان را آقای امیر ناصر قرائت نمودند .

رئیس - آقای ارباب کیخسرو (اجازه) .

ارباب کیخسرو - رأی دهنده کان نسبت بابت
ریاست آقای سردار معظم ۶۴ نفر بودند در صورت

مجلس ۶۲ نفر نوشته شده است .

رئیس - دو رأی امتناع بوده است ولی
معدالک باید محسوب شود - دیگر اعتراضی نیست ؟

(اظهاری نشد) .

صورت مجلس تصویب شد - وای قبل از اینکه
داخل دستور شویم بنده چند کلمه راجع بخودم
میخواهم به آقایان عرض کنم - در موقعیه هیئت رئیسه
را انتخاب مینمودند نسبت به بندۀ اظهار اعتماد و
حسن ظن فرمودند زبان بندۀ از اظهار تشکر و امتنان
قاصر است همین طور که سابقاً هم عرض کردم خدمات
بندۀ چندان قدر و قیمتی ندارد ولی همین قدر میتوانم
عرض کنم که سعی واهتمام خواهیم کرد وظایف معقوله
را بطوری که شایسته این مقام است بارضایت خاطر
آقایان انجام دهم و تنها اعتمادی که دارم به توجهات
مجلس شورای اسلامی است و امیدوار هستم حسیات خیر -
خواهانه آقایان هم نسبت به بندۀ طوری باشد که بتوانم
تکالیف را که به بندۀ راجع است بطور شایسته انجام
دهم و امیدوارم که در این دوره ششم‌ماهه مجلس شورای
ملی موفق بیاره اصلاحات بشود که در نتیجه حسن تر
آن اصلاحات بندۀ هم شریک و سهیم بوده باشم -
آقای سردار معظم (اجازه نطق) .

سردار معظم - بندۀ در موقعی که اجازه